

Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos korupcijos prevencijos programos veiksmingumo vertinimas

Atliktas Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VLK) korupcijos prevencijos programos (toliau – programa), patvirtintos VLK direktoriaus 2015 m. kovo 2 d. įsakymu Nr. 1K-63 „Dėl Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos korupcijos prevencijos programos ir jos priemonių įgyvendinimo plano patvirtinimo“, ir šiuo įsakymu patvirtinto VLK korupcijos prevencijos programos priemonių įgyvendinimo plano vykdymo (iki 2016 m. pabaigos) veiksmingumo vertinimas. Išanalizuota programos atitiktis korupcijos prevenciją reglamentuojančių teisės aktų ir programų nuostatoms bei jos priemonių įgyvendinimo plano įvykdymas. Nustatyta, kad programa parengta pagal to laikotarpio korupcijos prevenciją reglamentuojančius teisės aktus ir VLK vykdomas funkcijas. Programos tikslai, uždaviniai ir jų vykdymo rezultatų vertinimo kriterijai numatyti atsižvelgiant į VLK vykdomą veiklą. Programos priemonių įgyvendinimo plane buvo numatytos 29 priemonės, iš jų 22 priemonės – nuolat vykdomos ar einamųjų metų (vykdomos laiku), 3 priemonės – įgyvendintos, 4 tęstinės priemonės – įgyvendinamos. Įvertinus priemonių įgyvendinimo rezultatus, manytina, kad sukurtas ir įdiegtas bendras VLK ir teritorinių ligonių kasų (toliau – TLK) korupcijos prevencijos ir kontrolės modelis užtikrina nuolatinę, veiksmingą ir nuoseklią prevencinę kontrolę ligonių kasose.

Siekiant veiklos skaidrumo ir efektyvumo, tobulinamos esamos ir diegiamos naujos elektroninės priemonės, pvz.: sukurta ir įdiegta informacinė sistema, leidžianti valdyti Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) biudžeto lėšų, numatytų ortopedijos techninėms priemonėms, paskirstymą ir kompensacijų, skiriamų pacientams už savo lėšas lėšomis įsigytas ortopedijos technines priemones, laukimo eilę; vykdomas Detalios paciento lygio sąnaudų apskaitos asmens sveikatos priežiūros įstaigose diegimo projektas.

Šalinant korupcijos prielaidas, 2015–2016 m. antikorupcinio požiūriu įvertinta 10 VLK direktoriaus įsakymų projektų. Siekiant nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę, vertintos šios veiklos sritys: 2015 m. atlikta finansinės bei ekonominės PSDF biudžeto lėšų naudojimo atitinkamos TLK veiklos zonoje analizė, 2016 m. atlikta sutarčių sudarymo su ortopedijos įmonėmis analizė. Pažymėtina, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė šiose srityse nenustatyta.

Siekiant didinti ligonių kasų darbuotojų sąžiningumą, lojalumą, antikorupcinį sąmoningumą ir principingumą, kasmet organizuojami darbuotojų mokymai, numatyti skatinimo būdai darbuotojams, prisidėjusiems prie korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų nustatymo ir užkardymo, VLK direktoriaus 2015 m. rugsėjo 15 d. įsakymu Nr. 1K-263 patvirtintas Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos ir teritorinių ligonių kasų nepakantumo korupcijai politikos principų sąrašas. 2015 m. rugsėjo–spalio mėn. VLK atliko apklausą „VLK ir TLK darbuotojų pakantumo korupcijai apklausa: nuomonė, žinojimas ir elgesys“. Įvertinus apklausos rezultatus, paaiškėjo, kad visuomenės nuomonė apie ligonių kasų veiklą yra gera (4,36 balai iš 5), savo įstaigos vertinimas – aukštas. Tačiau, apibendrinus darbuotojų atsakymus apie jų elgesį per pastaruosius metus, taip pat situacijų, kur reikėjo nustatyti, ar tam tikra veika yra korupcinio pobūdžio, vertinimą, paaiškėjo, kad darbuotojams trūksta žinių. Darbuotojų elgesys siejamas su žinojimu, todėl yra tikimybė, kad darbuotojų veika gali turėti korupcinės veikos požymių. Taip pat pažymėtina, kad 2015 m. III ketv., įdiegus privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos „Sveidra“ Viešųjų elektroninių paslaugų asmenims teikimo posistemį, pacientams atsirado galimybė gauti informaciją apie PSDF biudžeto lėšas, kuriomis buvo sumokėta už jiems suteiktas sveikatos priežiūros paslaugas. Be to, VLK ir TLK interneto svetainėse, VLK „Facebook“ paskyroje, informacinių kampanijų per radijo stotis ir televizijas metu, interneto portaluose, didžiųjų miestų viešajame transporte Lietuvos gyventojai nuolat informuojami apie

privalomąjį sveikatos draudimą, nemokamas ir mokamas sveikatos priežiūros paslaugas, pacientų teises bei pareigas.

Rengiant naują programą, siūloma vadovautis Šakinės korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje 2015–2019 m. programa, šios programos įgyvendinimo priemonių plano nuostatomis ir toliau tobulinti bendrą VLK ir TLK korupcijos prevencijos bei kontrolės modelį.